# СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXI. — Число 268. — Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 16. падолиста, 1923.

VOL. XXXI. — No. 268. — Jersey City, N. J., Friday, November 16, 1923. — THREE CENTS


## ЮНІЙНІ УРЯДНИКИ РАДЯТЬ НАД ЗАКОНОДАТНИМ ПЛЯНОМ

ВАШІНҐТОН, 14. падолиста. — Нині почалася тут перша конференція юнійних провідників, що має на ціли вироблене проєктів законів, які мали би бути ухвалені конґресом.

Такі конференції мають відбуватися на будуче що 30 днів.

Перше засідане було посвячене законови проти вживання дітий до праці по фабриках.

## ХОЧУТЬ УСТАНОВЛЯТИ СЛУШНУ ЦІНУ НА УГОЛЬ

НЮ ЙОРК, 14. падолиста. — Нині зібралася пораз перший покликана до життя стейтовим ґубернатором та міським мейором комісія для встановлення справедливої ціни на твердий вугіль. Працею сеї комісії цікавиться не лишень стейт Ню Йорк, але й всі Злучені Держави.

## ВЛАСТИТЕЛІ КОПАЛЕНЬ ВУГЛЯ НАПАДАЮТЬ НА ПИНША

ФІЛЯДЕЛФІЯ, 14. падолиста. — Властителі вугля, котрим закинув ґубернатор Пиншо, що вони не хочуть нічого робити для полагодження несправедливостий в торговлі вугля, видали нині публичну заяву, в котрій виправдуються перед пороблеными їм закидами та вдаряють на плян Пинша як не ведучий до цілі та безправний.

Пиншо покищо лишень скликав конференцію 29 стейтових ґубернаторів, щоби нарадитися над цінами вугля. Декотрі зі запрошених ґубернаторів уже заявили, що вони не поїдуть на конференцію. Приміром ґубернатор стейту Месечузетса заявив, що він не поїде, бо на його думку Пиншо може полагодити справу ціни вугля сам один.

## НАРАДИ НАД ПРЕЗИДІЯЛЬНОЮ КОНВЕНЦІЄЮ РЕПУБЛИКАНСЬКОЇ ПАРТІЇ

ВАШІНҐТОН, 14. падолиста. — Підкомітет републиканської партії почав уже радити тут над місцем відбуття слідуючої президіяльної конференції републиканської партії. Під увагу беруть пять міст: Шикаго, Клівленд, Ді Мойнес, Денвер та Сан Франциско.

## ЗА ЗАОСТРЕННЄМ ОБМЕЖЕНЬ ПРОТИ ЯПАНЦІВ

ВАШІНҐТОН, 14. падолиста. — Ряд конґресменів знад берегу Тихого Океану почало живу акцію за тим, щоби конґрес ухвалив дальші обмеження япанської іміґрації.

## БУДІВЕЛЬНІ РОБІТНИКИ ЖАДАЮТЬ ДАЛЬШОЇ ПІДВИШКИ

НЮ ЙОРК, 14. падолиста. — Рада Будівляних Промислів, що обєднує місцеві будівляні юнії, предложила будівляним підприємствам домагане півисшити робітничу заплату будівляним робітникам о одного доляра на день.

## ГОЛОСИ ЗА ОБНИЖЕННЄМ ПОДАТКІВ

ВАШІНҐТОН, 14. падолиста. — Президент Кулидж дістав з усіх усюдів голоси за ухваленнєм закона про обниження особистого доходового податку, як се пропонував секретар скарбу Мелон.

З противних проєктови голосів видно, що справа стала тепер першим питаннєм біжучої нутрішної політики Злучених Держав, Уряд передвиджує, що прихильники бонуса для ветеранів не уступлять без завзятої боротьби.

## БУВШИЙ СЕКРЕТАР СТЕЙТУ ЗА ВИЛСОНОВОЮ ПОЛІТИКОЮ

ДІТРОЙТ, 14. падолиста. — Бейбридж Ковлбі, бувший секретар стейту за адміністрації Вилсона, виголосив тут перед банкирським товариством промову, в котрій закликав Америку вернутися назад до проводу світом після пляну, вказаного Вилсоном.

## НАПРУЖЕННЯ ВІДНОСИН МЕЖИ АРҐЕНТИНОЮ ТА ВАТИКАНОМ

БУЕНОС АЙРЕС, Арґентина, 14. падолиста. — Відносини межи Арґентиною та Ватиканом стали так заострені, що Арґентина збирається відкликати з Риму свого представника при Ватикані, а римський папа готов відкликати свого представника при арґентинськім уряді. Причиною непорозуміння є іменоване Римом митрополитом Арґентини людини, немилої арґентинському урядови.

## РОЗБИШАКИ ВБИЛИ ДВОЄ ЛЮДИЙ ТА ЗРАБУВАЛИ 43,000 ДОЛЯРІВ

НЮ ЙОРК, 14. падолиста. — Двох бандитів напало нині на двох післанців одного банку, несучих гроші в валізках, пострілило їх на смерть, ґрабувало від них готівкою 43,607 долярів, та пропало без сліду.

## ЦІКАВИЙ ІМІҐРАНТСЬКИЙ ІНЦИДЕНТ

ВАШІНҐТОН, 14. падолиста. — Американський уряд рішив не допустити до Злучених Держав пані Лернер, російської комуністки, замужної за Американця.

Американський уряд рішив, що пані Лернер, хоча замужем за Американця, не має права вступу до Злучених Держав, бо вона є небажаним іміґрантом. Уряд стоїть на становищи, що після так званого закона Кейбла Росіянка не стає американською горожанкою, віддаючися за Американця.

Пані Лернер виїхала до Росії з так званим Кузбаським товариством, що мало основати під спеціяльною охороною московських большевиків комуністичну кольонію в кузнецьким вуглевім басені. Там вона й пізналася з Лернером та вийшла за нього заміж. Коли кольонія зійшла на ніщо, Лернер вернув до Америки. Жена пробувала їхати за ним, але американські конзулярні урядники не дали її віза на вїзд до Америки. За нею вставлялися ріжні американські товариства, ба й сенатори, але се не помогло. Уряд признав її небажаним іміґрантом та заборонив її приїзджати до Америки, щоби жити тут з мужом.

### ПРОГІБІЦІЯ В АЛБЕРТІ ПОВАЛИЛАСЯ.

Дня 5. с. м. відбулося в Алберті в Канаді голосованне над прогібіцією. Дотеперішний вислід показує, що проти прогібіції заявилось близько 25 тисяч голосів. Народ такою величезною більшостю голосів заявив своє бажанне, аби горячі напої були під контролею правительства.

Прогібіція істнувала в Алберті через сім послідних літ.

### ПРОДУКЦІЯ ЧАСОПИСНОГО ПАПЕРУ В КАНАДІ.

Протягом послідних девяти місяців в Канаді випродуковано — 944,820 тон часописного паперу. В минулім році за такий самий час було випродуковано 799,374 тон часописного паперу. Єсли папіровні в такій мірі будуть продукувати папір до кінця року то випродукують один і чверть міліона тон.

Випродукованого в Канаді паперу вислано тон до: — Америки 821,788; Австралії; Нової Зеляндії 7,343; Пол. Африки 3.168; ин. країв 1256.

### ПРОДУКЦІЯ СРІБЛА В КАНАДІ.

Британійське Бюро Мінеральних Жерел в Імперії видало на днях свій звіт з продукції срібла на світі за 1919—1921 роки. З него довідуємося що найбільше срібла випродукувала Канада, бо коли в цілій імперії випродуковано було — 26,949.000 унцій чистого золота, то в Канаді випродуковано 13,543,198 унцій. Усього срібла на світі випродуковано було в двох роках 172 міліони унцій

В тім самім часі випродуковано на світі золота 33,570,000 унцій. З того половина продукції припадає на Британійську Імперію.

### ДАНЦІ И НАШЕ СТУДЕНТСТВО В НІМЕЧЧИНІ.

На Різдво запрошено до Данії 5 наших студентів. На літні ферії 1924 року 9 студентів.

### ПЕРША УКРАЇНСЬКА ШКОЛА В НІМЕЧЧИНІ.

Нелегка справа зорґанізувати й відкрити школу без жадних засобів. Як відомо, у Німеччині є чимало Українців з недокінченою середньою освітою. Довший час роблено заходи коло влаштовання чи то курсів чи то школи. Аж після закриття Технічної Школи У. М. С. А. далося в переходовий момент осягнути поставлену мету. В теплому великому бараці, що переданий татарським студентам, відступлено Українцям дві кімнати. В одній мешкають ученики, в ругій влаштовано авдиторію. На початок вписалось 5 учеників. Школу провадить двох професорів, — оден Українець, другий Німець, який викладає німецьку мову. Оскільки дасться віднайти потрібні засоби, до школи прийдуть нові ученики. З часом проєктується поширити програму цієї школи з тим, щоб вона могла задовольнити також потребі меньше підготовлених. Від піддержки українського громадянства та орґанізацій залежить дальша доля першої "Школи Спілки Студентів-Українців у Німеччині".

### УКРАЇНСЬКО-ТАТАРСЬКА ПРИЯЗНЬ.

Наша школа у Вінсдорфі коло Берліна має завдячувати своє відкриття татарському студентству, оскільки останнє радо згодилося відступити половину свого бараку. Барак цей се один з двох, які виарендував "Союз Турецько-Татарського Студентства" в бувшому "Таборі Півмісяця", де за часів світової війни Німці сконцентрували всіх полонених мусилман. Ще до сьогодня в таборі є мусулманська мечеть, в якій відправляються служби у великі свята. Коло цеї мечеті й оселились незаможні студенти мусулмани. Від самих початків між ними й нашим студентством встановились приятельські відносини, чому приняє спільність інтересів щодо московського загалу. Тепер, коли Українці почали робити заходи коло відкриття школи, а московський Червоний Хрест всіми засобами почав відтягади відступлення хоч невеликого помешкання з десятків бараків, які ним виарендовані. — запропонували Татари розмістити школу в їхньому помешканню. Наші студенти радо приняли цю дружню пропозицію та перед кількома днями представник "Філії" підписав угоду з татарським мулою про відступлення двох кімнат за незначну плату. Після підписання угоди мула урочисто витав представника нашого, заявляючи, що стара Росія однаково не давала змоги вільно жити, як Українцям так і Татарам, тому на чужині треба взаїмно пізнати один другого та піддержувати при кожній нагоді. Навряд чи сподобалась Москалям така дружба, бо тепер проти їхнього бажання в "Руссендорфі" (так перехрестили Москалі Вінсдорф) в татарському бараці міститься українська школа.

### ПОЛЬСЬКИЙ СЕНАТОР.

Варшавська ґазета "Курєр Поранни" друкує сензаційні ревеляції про польського сенатора міліярдера Гамерлінґа ("Пястівця"), головного посередника пакту між Хієною і Пястом. Гамерлінґ, родом Жид з Галичини, змалку дістався до Америки, де дістав американське громадянство на підставі фальшивих зізнань про своє походження: казав, що він родом з Гавайських островів. Тричі жонатий, присягав при вінчанню як родовитий Гаваєць. Авануорнича карієра теперішнього сенатора має за собою чорні роботи на плянтаціях, службу алькоголевому тростови в Злучених Державах услуги акції німецького амбасадора фон Бернсторфа підчас війни. Гамерлінґ виїхав недавно в товаристві міністра Кахарського старатись дістати закордонну позичку, але американський уряд відновив йому візи.

### "МОНДРИ ПОЛЯК ПО ШКОДЗЄ."

Варшавський маґістрат звернувся до міністерства військових справ з домаганнєм складів вибухових матеріялів поза границі міста. "Курєр Поранни" звертає увагу, що крім військових складів амуніції, посеред міста, в одній муранівській дільниці, істнує аж пять складів нафти і бензини із 40 резервоарами обему 1500 вагонів.

### НОВА КОПРОМІТАЦІЯ ПОЛЬСЬКОГО МІНІСТРА СЕЙДИ.

18. жовтня відбулось засідання комісії закордонних справ. На цьому засіданню мали місце два характеристичні епізоди. Відповідаючи на інтерпеляцію в справі листа Пуанкаре до президента Ліґи прав людини Бюісона про "нумерус клязуз, міністер закордонних справ Сейда доводив, що лист той виглядає острим лише в польському перекладі, який являється неточним; по французьки він звучить цілком інакше і для доведення того міністер прочитав лист по французьки. Але присутні на засіданню посли опозиції негайно ствердили, що французький текст значно острійший по змісту і по формі, а оголошений польський переклад значно змякшений.

Міністер Сейда дальше сказав, що інтервенція Бюісмана у Пуанкаре виникла наслідком ініціятиви польського виділу Ліґи прав людини.

Після засідання ця справа була вияснена у провідників польського виділу Ліґи Хмелевського і Тугута й був стверджений факт, що ніяких кроків в цім напрямі польською Ліґою зроблено не було.

Другий характеристичний інцидент стався, коли міністер Сейда відповідав на закиди посла Хомінського, які торкались його діяльности підчас війни. Сейда доводив, що підчас війни був польським амбасадором в Лозанні і яко такий обмінювався інформаціями з послами аліянтських держав. Жадних гроший за ці інформації він не одерхував.

### УКРАЇНСЬКА САНАТОРІЯ В ПРАЗІ.

Заходами Українського Комітету в Празі заснована і одкрита в цьому місяці Санаторія для українських збігців хорих на грудні недуги.

Беручи під увагу що серед української еміграції, і особливо серед молоді дуже поширена хороба на грудії (нараховується до 90 в Празі, 33 в Подєбрадах і т. д.) треба признати, що відкриття такої санаторії набірає першорядної ваги.

Санаторія відкрита на Підкарпаттю в Квасах при залізничній станції Тіса-Баркут на березі Тиси між Ясенем і Раховим серед роскішної природи.

Одкриття відбулось в присутности члена Управи Українського Громадського Комітету М. Галагана.

Санаторія розрахована на 22 ліжка і вже має весь медичний персонал.

Заяви про бажання скористуватись санаторією подаються до Управи Укр. Гром. Комітету в Празі. Управа розглядає сі заяви і після медичног огляду комісії хорих, встановлює чергу на користування санаторією.

Еміґранти, які мають стипендію, зарібок, або просто маючі матеріяльні засоби платять за користування санаторією таксу встановлену Управою. Цілком незаможні і безробітні можуть бути увільнені від платні.

Там же в Квасах маються мініральні джерела і купелі.

Населення дуже зацікавлене санаторією і можна сподіватись найкращого його відношення до сієї установи.

## НІМЕЧЧИНА ВІДКИДАЄ ВЕРСАЙСЬКИЙ МИРОВИЙ ДОГОВІР, ПОКИ ФРАНЦІЯ І БЕЛЬҐІЯ ОКУПУЮТЬ РУРЩИНУ

ЛОНДОН, 14. падолиста. — Нині наспіло сюди півурядове повідомлення з Берліна, яке доносить, що Німеччина здержує всякі виплати „военних відшкодовань" аліянтам.

За причину подає се, що Франція нарушила версайський мировий договір і тимсамим увільнила від зобовязань і другу договірну сторону, Німеччину.

Інші вісти кажуть, що Німеччина загалом хоче відкинути версайський мировий договір і не примінюватись до жадних з його постанов, поки Франція і Бельґія не заберуться з Рурщини.

## НІМЕЧЧИНА ПОКИДАЄ РУРЩИНУ

БЕРЛІН, 14. падолиста. — Німецький канцлер Штреземан заявив, що Німеччина перестане платити підмоги безробітним в Рурщині після 25-ого с. м.

Він зазначив, що фонди Німеччини на сю ціль вичерпані і тому Рурщина, яка тепер під французькою окупацією, мусить опісля сама собі давати раду.

Ся заява означає, що Німеччина оставляє величезне число безробітних в Рурщині на окупантку Францію.

Сьому противляться німецькі соціялісти, котрі кажуть, що бояться, що коли Франція захопить добре у свої руки Рурщину, то відтак буде тяжко її від неї вирвати.

Якби се сталось фактом, то Франція мусіла би приняти на себе велику одвічальність за ситуацію в Рурщині, яку створила вона наїздом і Німеччина „пасивною резистенцією".

## ВЛАСНИКИ КОПАЛЕНЬ УГЛЯ ХОТЯТЬ УСУНУТИ РОБІТНИКІВ

БЕРЛІН, 14. падолиста. — З Рурщини сповіщають, що тамошні власники копалень угля, котрі хотять підписати умову з Францією, мають намір усунути всіх майнерів з днем 30-ого с. м. Опісля можуть вони деяких робітників приняти, але під умовою, що згодяться на скасовання 8-годинного робучого дня.

## НІМЕЦЬКІ КАПІТАЛІСТИ НАКЛАДАЮТЬ З ФРАНЦІЄЮ

БЕРЛІН, 14. падолиста. — В тутешніх поінформованих кругах запевняють, що німецьке правительство має докази, що се німецькі капіталісти з Ренщини і Рурщини робили змову з Францією, щоб відірвати сі краї від Німеччини і створити окрему „Ренську републику".

## ФРІДРІХ ВІЛЬГЕЛЬМ ХОЧЕ ПОМАГАТИ ДЛЯ ВІДБУДОВИ ВІТЧИНИ

ЕЛЬС, Горішній Шлеск, Німеччина, 14. падолиста. — Нині рано бувший німецький престолонаслідник Фрідріх Вільгельм проходжувався по городі з жінкою Цецилією і дітьми.

До нього прибули кореспонденти, щоб довідатись про його погляди на теперішню ситуацію.

Фрідріх Вільгельм заявив, що він вдоволений, що по довшому часі вернувся до рідного краю, до родини і між своїх співгорожан. Далі він зазначив, що він хоче посвятитись праці на своїй фармі і помагати у відбудові вітчини, яка, каже він, знову вернеться до своєї величини.

## ФРАНЦУСЬКА ПРЕСА НЕВДОВОЛЕНА З АМЕРИКИ

ПАРИЖ, 14. падолиста. — Французька преса нарікає на американське правительство, що воно відмовилось від протесту проти Німеччини ізза допущення престолонаслідника Фрідріха Вільгельма.

Тутешня преса заявляє, що становище Америки лише додасть відваги і заохоти німецьким монархістам.

## КАЙЗЕР НЕ ЇДЕ ДО НІМЕЧЧИНИ

РОТТЕРДАМ, Голяндія, 14. падолиста. — В тутешніх поінформованих кругах заявляють, що бувший німецький цісар Вільгельм не гадає покидати Голяндії. Він хоче і надалі остатися в Дорн.

## ФРАНЦІЯ ПРОГАНЯЄ РОСІЙСЬКИХ КОМУНІСТІВ

ПАРИЖ, 14. падолиста. — Французьке правительство хоче прогнати з Франції всіх російських комуністів.

## БОЛЬШЕВИКИ ВИВОЗЯТЬ ЗБІЖЕ З УКРАЇНИ В ІТАЛІЮ

ҐЕНУЯ, Італія, 14. падолиста. — Російський пароплав привіз сюди 5,300 тон збіжа з Новорійська.

## НАГОРОДА НОБЛЯ ДЛЯ ПИСМЕННИКА

СТОКГОЛМ, столиця Швеції, 14. падолиста. — Нагороду Нобля за писменницьку працю одержав сього року ірляндський поет Вилієм Батлер Ітс. Нагорода виносить $40.000.

## ФАШІСТСЬКІ КПИНИ З ВИБОРЦІВ

РИМ, 14. падолиста. — Італійський сенат приняв новий виборчий закон, на основі якого ціла Італія творить одну виборчу територію, яка вибирає послів пропорціональним способом. По виборах правительство додає тій партії, що здобула найбільше місць, стільки посольських мандатів, кілько потрібно їй, аби мала більшість.

## МУСТАФА КЕМАЛ ПАША ТЯЖКО ЗАХОРІВ

ЦАРГОРОД, 14. падолиста. — Президент турецької републики Мустафа Кемал паша тяжко захорів на серцеву недугу в Анґорі (в Малій Азії), столиці Туреччини.

Відні призвано до нього лікаря, специяліста серцевих недуг.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

| SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy | | ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи. | |
|---|---|---|---|
| One year | $ 7.00 | На рік | $ 7.00 |
| Six months | $ 3.75 | На пів року | $ 3.75 |
| Three months | $ 2.00 | На три місяці | $ 2.00 |
| Foreign and Jersey City Rates. | | В Джерзи Сити і заграницею. | |
| One year | $10.00 | На рік | $10.00 |
| Six months | $ 5.00 | На пів року | $ 5.00 |
| Three months | $ 2.75 | На три місяці | $2.75 |

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тил. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

В Канаді належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

# ОРҐАНІЗАЦІЙНА ПОЛЕКША.

До канцелярії Українського Народного Союза напливає кождого місяця по кілька писем в справі орґанізовання дітий, які показують, що ся справа вимагає ще деякого вияснення.

Показується саме з тих писем, що й члени Українського Народного Союза й нечлени часто думають, що до забезпечення дитини в Українськім Народнім Союзі потреба приступлення сеї дитини до осібного відділу діточого та що себто таке приступлення неможливе, де такого діточого відділу нема.

Отсе й переконання, на стілько воно поширене, треба спростувати, і свідомі члени Українського Народного Союза повинні повчити всіх батьків та материй, що забезпечення дитини в Українськім Народнім Союзі було значно облекшене з заведеннем так званого Діточого Департаменту. Від того часу дитини вже не вписується в діточий відділ, значить і орґанізація такого спеціяльного відділу непотрібна. Від того часу кождий батько та кожда мати, що є членом або членицею Українського Народного Союза, має право силою свого членьства записати свою дитину в орґанізацію, себто обезпечитися перед коштами, полученими з його смертю. Від тоді існують одні лишень відділи дозрілих членів Українського Народного Союза та відбуваються лишень одні збори, на яких побирається вкладки за обезпечення дозрілих та дітий.

Отсе є полекша, з якої повинні користати всі батьки-члени Українського Народного Союза.

# НОВИЙ НАДЗВИЧАЙНИЙ УДАР ДЛЯ НАШОГО СТУДЕНТСТВА В НІМЕЧЧИНІ.

Берлінська Філія Европейської Студентської Помочі розіслала до всіх студентських орґанізацій слідуюче повідомлення (переклад з німецької мови):

Европейська Студентська Поміч Всесвітнього Християнського Студентського Союза.

Берлін, 17-го жовтня, 1923.

До Академічного Обєднання Грузинських, Російських та Українських Студентів в Німеччині.

Берлін НВ. 7, Райхстаґсуфер 6.

Високоповажані Панове:—

На основі інформацій, поданих нам із Женеви, доводжу до Вашого відома слідуюче про працю Европейської Студентської Помочі в слідуючому зимовому семестрі:

1. Стипендії видаватись не будуть, платня за науку внесена не буде.

2. Подання про зменьшення плати за науку будуть заопініовані.

3. На бараки в Темпельгофі призначена мінімальна сума, яка має бути розтягнена до 1-го серпня 1924 року.

4. Є невелика надія на те, що харчеві дарунки надійдуть.

Я прошу все те приняти до офіційного відома та подбати про необхідне поширення сих відомостий. Европейська Студентська Поміч повідомить про се всі ґрупи студентів на провінції.

З огляду на все висше подане раджу осьщо:

1. Студенти, які знайшли за межами Німеччини якубудь працю, мусять у власному інтересі не залишати праці, а далі оставатись на місці роботи.

2. Виготовити реєстри студентів, які мають припинити студії та мусять шукати праці.

Европейська Студентська Поміч зі свого боку старати-меться:

1. Подавати інформації посольствам ріжних держав, квейкерам та економічно-господарчим орґанізаціям про положення в Німеччині.

2. Допомогати у вишуканню праці у Франції.

З поважаннєм

(Печатка Е. С. П.) Ліндав в. р., секретар

Поданий лист не потребує богато пояснень. Його зміст говорить самий за себе. Слід лише завважити, що коло 50 наших студентів від 1921 року одержувало поміч від Е. С. П. Тої помочі далеко не вистарчало на прожиттє і студії, але всеж кожен мав щось стале (плата за науку, підручники, дещо з одягу та 1 до півтора дол. місячно). Тепер нічого видаватись не буде. Ті студенти, які працюють у Франції та Люксембургу, не мають чого вертатись до шкіл. Їх студії покінчені. Таким чином з певностю можна сказати, що 25 наших студентів навіть не починати-муть студій у зимовому семестрі. Не відомо, що буде робити решта, коли відкись не прийде поратунок.



# НА ДВА ФРОНТИ.

**Гурток „Українського Козака". — Явні і тайні „ідеольоґи". — Хто такий Полтавець-Остряниця. — Карера Полтавця і його призьн з Бармашем.**

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

—o—

II.

Що-ж за люде гуртуються довкола „Українського Козака"?

Не покладаючись на власні інформації, ми звернулись до одної особи, що користується безумовною пошаною у всіх українських кругах, як правих, так і лівих. Ця особа стоїть нині в стороні від активної політики, проте має добрі відомости про все, що діється за лаштунками сучасної української політики. Основуючись на виказах цеї особи й на дея-яких документах, переданих до нашого вжитку, можемо намалювати ту непотішаючу картину, яка далі слідує.

*

На сторінках „Укр. Козака" найчастійше здибуються імена **Полтавця-Остряниці, Бантиша-Каменського та Моргуненка.** Та не можна говорити про цих людей, не згадавши й про тих, що стоять за їх спиною. З числа останніх треба в першій чірзі згадати: **ґенерала Бискупського, Бармаша й Бутенка.** Цей гурток треба розглядати, як **одну цілість,** не зважаючи на те, що одні настирливо випинаються наперед, а другі окромненько ховаються ззаду.

Мусимо й тут, як у випадку в „Новою Громадою", наперед про де-що умовитись. Подробиці про життя й діяльність ґрупи „Укр. Козака" повинні друкуватись не в громадськім орґані, а в „довірочних" записках, призначених для секретного користування. Ми-б їх і не зачіпали, коли-б самі ці особи не полізли на денне світло й не пошилися-б у „публіцисти". Доки вони „працювали" з контр-розвідками та „аґентурами", публична опінія ними не могла й не повинна була цікавитись. Але тепер, коли вони повилазили зі свого темного й брудного підпілля та ще взяли до своїх послуг чисте й незаплямоване українське слово, — тепер муситься з ними зробити порядок. І коли при цій операції доведеться часом уколоти чи врізати де-кого з пані-„козаків", то хай вони самі на себе нарікають. Було не вилазити з того місця де їм сидіти належиться!

*

Душею цілого гуртка є безперечно **Полтавець.** Офіцер російської царської служби, він до 1917 р. скромно називався „Полтавцев"; про своє українське походження думав ще менше, ніж ґенерал Скоропадський. Бувши до того й людиною дуже низької освіти, він і по свому культурному рівеню не міг піднестись вище свого військового оточення.

Революція 1917 р. все змінила. Полтавцева зробився „Полтавець", ще і з фантастичним додатком „Остряниця". Треба сказати, що й взагалі це людина з дуже великим нахилом до фантастики. Сам невеличкий на зріст і дуже непоказний з виду, він любить малювати себе велетнем, носити фантастичні однострої, титулувати себе небувалими титулами то-що. Лікар-психіятр напевне сконстатував би в нього манію величности („Mania grandiosa").

Доба великої української революції була дуже сприятлива для буйного розцвіту всіляких авантуристичних характерів. Одні, як Махно, Зелений, Орел, виступали проти всякої влади. Другі, як Полтавець, готові були йти з всякою владою. Ті й другі переслідували свою особисту мету, тим і другим залежалось на тім, щоб **себе** возвеличити й прославити. Україна, творення України—це було для них тільки вдячним тереном, на якім могла розгулятись їх власна натура.

Дякуючи своїй спритности, Полтавець опинився на посаді ґенерального писаря при гетьмані Скоропадськім. Зі споминів Андрієвського ми знаємо, як пишно буяв москвофільський курс під мудрим правлінням Скоропадського. Полтавець не виступав проти того курсу, а запопадливо йому потурав. Орґанізація гетьманської ґвардії (сердюків), потім вільного козацтва — це все були ідеї Полтавця, але так ті ідеї здійснювались, що тішитись могли хіба Москалі, а вже ні в якім разі не Українці.

Коли впала гетьманська влада, то Полтавець не залишився на Україні, щоб служити народови, а нарівні зі своїм патроном утік закордон. Тут він якийсь час перебував у невідомости, потім опинився в Берліні коло особи Скоропадського, але незабаром з ним посварився і перейщов на самостійні ролі.

Першою самостійною ролею Полтавця було „головування" над українськими повстанчими отаманами. Літом 1921 р. підчас німецько-польської боротьби в Горішнім Шлеску, серед деяких німецьких кругів був повстав плян розбити Польщу в той спосіб, що на Україні мали виступити проти Польщі повстанчі отамани, рівночасно мала вирушити в похід червона армія, а там приєдналися-б Німці — і справа була-б зроблена. Отож за українських отаманів Полтавець ручився „чесним словом", що вони всі стоять під його приказом і що досить одного його слова, щоб вони виступили.

Коли на Горішнім Шлеску почались бої, Німці сказали Полтавцеви, щоб він сказав своє „слово". Та показалось, що ніяких звязків з отаманами Полтавець не має, що гроші він витратив на щось инше, а зовсім не на орґанізацію виступу, й що взагалі він тільки дурив своїх легковірних грошедавців. Пруські Німці тоді відсахнулись од Полтавця.

Минуло небагато часу — й Полтавець виринув у новій ролі: представника Василя Вишиваного. Він став показувати грамоту на пергаменті (!), яку йому видав Вишиваний і в якій він називав його своїм „надзвичайним і повномочним послом". Деякі люде старались звернути увагу Вишиваного на те, що „участь подібних осіб, **які мають найтемнійшу репутацію,** компромітує український національний рух, з якого боку його-б не розглядати" (цитуємо тут офіціяльний документ). Вишиваний на ці осторогі тоді не зважав, але незабаром він був змушений признати їм рацію й відкликати повновласти, видані Полтавцеви.

Майже цілих два роки, заки тривав берлінський самостійний період Полтавця, його імя було найтіснійше звязане з імям німецько-большевицького шпіона й провокатора **Льва Бармаша.** Цей Бармаш у середині 1920 р. дістав од офіціяльного совітського представництва, а також від аґітаційного відділу совітського секретаріяту пропаґанди особливе доручення: **не допустити до згоди між правими українськими партіями, Німцями та Москалями, аби не утворився єдиний фронт проти большевицької України.** Рівночасно Бармаш мав старатись над тим, щоб **скомпромітувати кожну з українських правих партій зокрема, доказуючи їх непридатність, аби поставити німецьких промисловців перед неминучим примусом провадити торговельні зносини виключно з совітською Україною.**

Бармаш познайомився з Полтавцем і використав його в своїх цілях як найкраще. Два роки Полтавець був може й несвідомим, але слухняним знаряддем у руках Бармаша. Полтавець не має тут чого стидатись. Під вплив Бармаша підпали й такі особи, як Василь Вишиваний, граф Ревентлов та инші далеко мудріщі люде. Але факт лишається фактом. Покотившись по похилій площі, пустивсь на шлях політичних авантур, Полтавець два роки стояв в інтимнім звязку з німецько-большевицьким шпіоном і провокатором, помагаючи йому руйнувати ту справу, якій він, Полтавець, нібито хоче служити.

А хто знає: може Полтавець ще й нині стоїть під впливом Бармаша?

**Радянин.**

# МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

МАКАДУ, ПА. Бр. Сош. св. Духа, від. 7 повідомляє, що звичайний мітинґ відбудеться о годині 2.30 попол. в неділю, 18. падолиста в церковній галі при Вест Блейн стріт. На порядку нарад делеґат буде здавати справоздання з конгресу, котрий відбувся дня 25. і 26. жовтня в Филаделфії, Па. — І. Когут, предс.; П. Пухир, секр.



# ПОМОЖІТЬ УКРАЇНСЬКИМ СТУДЕНТАМ У ВІДНІ

(З Українського Товариства Прихильників Освіти у Відні).

Трудне і важке завдання помочі українській студентській молоді студіюючій в давному освітному центрі Европи місті Відні взяло на себе Укр. Тов. „Прихильників Освіти" і з великим успіхом веде свою працю через протяг 4-ох літ. Повоєнні часи поставили так українському народови, як з окрема укр. студ. молоді важке завдання продовжувати всякими средствами визвольні змагання укр. народу. Одним з таких змагань єсть оснування українського університету у Львові, який з руїни чотирохлітних змагань укр. народу остав до тепер одинокою видимою позицією, на якій боротьба не втихає і з якою і польській насилі справитись трудно. **Укр. студентство перебувши лихоліття війни мусіло сотками, часто прямо з польських, московських та румунських тюрм, еміґрувати за границею рідного краю,** щоби продовжувати начаті перед війною студії. Друга частина укр. студентства, перебуваючи в краю, засновує укр. університет у Львові як доказ незломних визвольних змагань укр. народу, який ворог хоче зломити і здобути моральним голодом і зневірою. Ворог хоче змусити укр. молодь просити ласки у своїх гнобителів. Знаючи, що укр. університет признають за кордоном і що укр. молодь покінчивши початкові студії на укр. університеті у Львові може продовжувати їх на закордонних університетах, робить всякі можливі трудноці, щоб лиш не дати укр. молоді спромоги набути вищу освіту, придержуючись давної ляцької методи, що знищивши інтеліґенцію, знищуть тим самим весь нарід.

Тому Укр. Т-во „Прихильників Освіти" у Відни, удержуючи до сеї пори переважно студентів — військових еміґрантів, стоїть перед новим завданнем не тільки уможливити докінчення студій тому студентству, яке вже перебуває у Відні, але і тим студентам, що мусять виїхати з краю за кордон, щоб на заграничних університетах продовжувати студії начаті на укр. університеті у Львові. З краю напливає до Т-ва „Прих. Освіти" у Відні щораз то більше прохань о грошеву поміч на докінчення студій, а у Відни вже перебуває понад сто студентів, які **від кількох місяців борються з крайною нуждою,** бо Т-во „Прих. Освіти" з причини браку фондів не може їм помочи.

Укр. Т-во „Прих. Освіти" вірить, що укр. громадянство зрозуміє і співчує нужді укр. студ. молоді і пізнасть, що причиною сеї нужди єсть незломна воля не скоритись ворогови, — а дальше нести прапор визвольних змагань укр. народу. **Укр. громадянство не сміє допустити, щоб ворог міг і подумати, що зломить укр. молодь і заставить її просити ласки.** Ворог знає тяжке становище української студ. молоді, знає, що при руйнуючій польській фінансовій господарці, з причини без вартости польського гроша і обезцінення сільських продуктів та дорожнечі продуктів індустрії, ні укр. селяниновіі ні робітникові, ні інтеліґентові не можливо удержати сина на студіях за кордоном, і тому ворог жде і надіється, що непокірне і горде укр. студентство в сковах залізної життевої конечности залишить опір-боротьбу і в гіркій свідомости страчених літ на світовій та українській війні, і на укр. університеті, попросить о ласкаве принятте на польські університети. **Українське громадянство не сміє до сего допустити! Нашим завданням виховувати молодь на свідомих, ідейних працівників народу.** Ворог хоче, щоб українська молодь пішла у польські школи, щоб затроїти молоді душі отруєю зради і байдужности до власного народу. **На се ніколи не піде укр. студ. молодь і нашим завданнем допомогти сій ідейній, геройській молоді в її боротьбі.** Ми мусимо допомогти покінчити студії так тим, що перебувають за границею ще з часів збройної боротьби, як і тим, що перебуваючи в краю, ведуть активну боротьбу за укр. університет і мусять виїхати за кордон продовжувати начаті на укр. університеті студії.

Нашим завданнем допомогти укр. молоді підчас студій за кордоном, щоб ся-ж молодь по укінченню студій вернула до краю свідомими працівниками, бо молодь ніколи не забуде поданої її в трудний час помочі і свій довг сплатить працею серед широких верств укр. народу.

Тому Укр. Тов. „Прих. Освіти" кличе отсим до українського громадянства в Америці і Канаді: **„Поможіть українській студентській молоді морально і матеріяльно в її тяжкій боротьбі за найсвятійші почування — ідеал волю — самостійність Українського Народу.**

Укр. Т-во „Прих. Освіти" просить спішити з жертвами Понад **100 студентів живе в крайній нужді і жде негайної помочі.** Серед голоду і холоду живуть одинокою надією, що укр. громадянство зрозуміє їх положення і допоможе докінчити студії.

Просимо спішити з негайною помочю, і пересилати жертви на адресу: Verein der Kulturfreunde in Wien. VIII. Albertg. 34/26, або на адресу Тов. Укр. Молодіжи в Ню Йорку: Ukrainian Young Men & Women's Ass'n, 30. E. 7th St., Uew York, N. Y. яке від давна з великим успіхом займається несеннем помочі укр. студ. молоді, з яким Укр. Т-во „Прихильників Освіти" працює в найбільшому порозумінню.

Відень, 22. жовтня, 1923.

ЗА ВИДІЛ УКР. ТОВ. „ПРИХИЛЬНИКІВ ОСВІТИ":

**Др. С. Дністрянський** в. р., голова.

**К. Близнюк,** в. р., містоголова

**І. Школьник** в. р., секретар

(Печать).

# З ДІЯЛЬНОСТИ Т-ВА ПОМОЧИ ПИСЬМЕННИКАМ.

Дальші жертви зложили:

В. Кушнір $5.00; М. Костирка $2.00; К. Наконечна, М. Гаврищкевич, В. Гасій, І. Морозко, І. Сабат, О. Грещак, І. Терлецький, О. Собчак і С. Могила по $1.00 і Д. Гуль 50 цнт. — Разом $16.50.

В імени письменників, за цю жертву складаємо щире українське спасибіг і просимо о дальші жертви на адресу:

TOWARYSTWO POMOCHI PYSMENNYKAM

831 Lamberton Street, Trenton, N. J.

Родимці:—

З сумом й жалем мусимо сконстатувати, що переворот з приводу світової війни застав нас неприготованих також і тут на еміґрації. Поміч, яку ми дали старій нашій вітчині у визвольній боротьбі, була далеко не така, яку ми повинні і могли були дати, якби були на це приготовані й зорґанізовані. Тож коли тепер минувся той хаос наглої і доривочної запомогової акції, коли ми „втручені" обставинами входимо остаточно на шлях орґанізованої готовости „на слідуючий раз", який скорше чи пізнійше але цілком певно мусить наступити, коли ми досвідчені що тільки власними силами можемося свого місця між культурними народами добитись, коли ми з вірою у власні сили, беремся їх підтримувати і нові будувати, починаючи від фундаментів власної культури, муситься також змінити й дотеперішню доривочну акцію допомогову каменярам тої культури, акцію, яку взором других, вело Т-во помочи Українським Письменникам і діячам в Трентоні. Акція ця, мусить перестати уважатися як досі справою трентонською, а повинна статись одною з найперших задач всеї української суспільности тут на еміґрації. Здаючи собі справу з ваги того завдання, ми не станемо сперечатись о авторитет для збирання дальших жертв на ту ціль, бо нам не о збирання жертв але о діло великої ваги ходить. О акцію допомогову українським письменникам і діячам, гідну нашої суспільности і її діячів. Прийшла пора приступити до пляново-зорґанізованої помочі українським письменникам, помочі такої, якої вони саме потребують, а яку нам пристоїть дати.

Длятого Т-во П. П. в Трентоні, з поручення найвизначнійших українських письменників і діячів, сим закликає українську суспільність в Америці посередництвом своїх інтеліґентних сил і представників, взяти живу участь в намірений реформі дотеперішньої акції т-ва і поперти її як слід.

За ласкаву поміч і співпрацю згори дякуємо і до членства в товаристві запрашаємо:

ЗА Т-ВО ПОМОЧИ УКРАЇНСЬКИМ ПИСЬМЕННИКАМ:

**В. Кушнір,** голова. **В. Гасій,** секретар.

# ДО УРЯДНИКІВ І ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА.

По причині браку статутів У. Н. Союза яких послідний наклад вичерпався цілком а новий незможе вийти еще цего року, проситься всіх членів, щоби за той час обходилися з статутами так, щоби нові члени хвилевого браку статутів невідчували. Бути може що в декого як прим. в бувших урядників находиться більше примірників статутів У. Н. Союза, тож їх треба передати теперішним урядникам, щоб мали для нових членів. Той відділ, що зможе зібрати в себе надвишку статутів і переслати їх до головної канцелярії для нових відділів, зробить тим велику виґоду головному урядови. До такого цілковитого вичерпання дійшло тому що головний уряд з огляду на великий кошт друку бажав з виданнем нового накладу статутів здержатися до слідуючої конвенції предвиджуючи потребу деяких змін і поправок. З конечности однак сейчас видається новий наклад, який буде готовий до розсилки з початком слідуючого року.

З поважаннєм

**І. Каштанюк,** гол. рек. секретар.

## „СВЯТО" ЗАКРИТТЯ ТЕХНІЧНОЇ ШКОЛИ Y. M. C. A. У ВІНСДОРФІ КОЛО БЕРЛІНА

Дня 14-го с. м. вінсдорфські таборити "святкували" закритте школи. Американці, які цілий час давали засоби на удержанне школи і студентів, припинили дальшу поміч "з огляду на економічну крізу Німеччини" (дуже цікаве мотивованне; "нібито кріза в Німеччині відбилась на добробуті Американців!...) Щоб трохи загладити сумне враженне свого такого рішення, дали вони чималу суму гроший на влаштованне останнього "свята".

Москалі, що з усіх боків пообсідали "долярвоців", подбали про те, щоб сей день зробити "русскимъ праздникомъ". Духовенство, орхестра, професори й адміністрація зі шкіри лізли, аби все перейшло найбільш урочисто. Два священики молились за "Родину и Воинство" та "Владику Митрополита Тихона", орхестра вигравала "Коль Славенъ Нашъ Господь на Небѣ и Царь на Землѣ", американські "приятелі" проливали сльози над долею нещасної Росії.

вЗвичайно, як подобає в таких випадках, знайшовся й "услужливый хохолъ"... професор К., видатний наш кооператор; всі скарби московської мови постягав, щоб переконати приступних, які то великі завдання стоять перед "нами русскими агрономами", "перед нашей русской эмиграцией" та студентством, яке має з новими силами і знанием стати до праці над відбудовою "нашей разрушенной Родины-Россіи"...

Загально "свято" випало як въ "славное старое время". Аранжери, правду казати, побоювались трохи, чи "спілчани" з Вінсдорфської філії не "зіпсують" урочистости. Дуже лагідненько запрошували наших студентів до участи в підготовній праці та концерті; радо пропонували запрошення на обід та взагалі робили все, аби тільки тихо було. А побоюватись було чого. Агрономічний Відділ школи був на 80% український. Професори цього відділу, коли й п. К. рахувати таким всі Українці. Виставка праць студентів-агрономів за незнашними виїмками українська. Хотіли чи не хотіли, а всежтаки мусіли присутні оплесками та музикою витати студ. агр. Юхима Величая, члена Спілки, який перший скінчив школу й одержав в нагороду дуже цінні книжки.



## КАНАДІЙСЬКА ХУДОБА ДОБРЕ ПЛАТИТЬСЯ В АНГЛІЇ.

Департамент Рільництва в Оттаві одержав каблеграму звіщаючу, що на ринку збуту в Биркенгед було 869 штук канадійської тученої худоби за дуже добру ціну: по 16 до 18 і пів цента за фунт, неживої ваги.

В Глесгов спродано в одним тижни 242 штук канадійської худоби по 9 і пів до 11 ц. за фунт живої ваги тоді, як за айриську худобу платили по 8 і пів до 10 цнт. за фунт.

В Лондоні продано 300 штук канад. худоби 16 до 17 цнт за фунт, неживої ваги.



## ЯК СКАЧЕ ПОЛЬСЬКА МАРКА

Старокраєві ґазети подають, як польська марка лише в одному тижні летіла "вгору". Ось як представляється висота її лету марок до одного доляра:

| | |
|---|---|
| в понеділок .... | 680,000 |
| у второк ........ | 730,000 |
| в середу ........ | 880,000 |
| в четвер ........ | 930,000 |
| в пятницю ...... | 1,180,000 |
| в суботу ........ | 1,230,000 |
| в понеділок ..... | 1,500,000 |

і. т. д.

Одного понеділка за одного американського доляра давали у Варшаві 680,000 польських марок, а на другий понеділок вже аж півтора міліона. Але польська марка іде ще висше.

## СЕМЕСТРОВА ВЕЧІРКА СТУДЕНТІВ БЕРЛІНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ.

Гурток студентів-Українців на берлінському унітерситеті влаштував 10-го жовтня в мешканню "Жіночого Клюбу" на Гентінерштрасе семестрову вечірку, на яку запрошено німецьке й чужинецьке студентство. Цілю вечірки було дати змогу новим студентам зазнайомитись зі старшими та навязати приязні відносини з чужим студентством перед нелегкою зимовою працею.



В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".



ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

Б. Т.

## „В ВОЛИНСЬКІЙ, ТИХІЙ СТОРОНІ..."

**історичне оповідання з кінця XVIII. століття.**

(Продовженне)

(3)

Священик не підозрівав нічого. Відчинив двері. В цюж мить вдерлася шайка до сіней. Дзюса вдарив священика, коли цей боронив іти дальше. Удар був такий сильний, що о. Олександер запаморочений по повалився на землю. Напасники відвалися до світлиці. Перелякані жінки з скриком утікли в алькир і зачинили за собою двері. Серед світлиці стояв сам оден Сокільський й глядів грізно на напасників.

— Хто ти? — спитав пинлючно Варжицкі.

На такий зарозумілий запит не хотів Сокільський відповідати, та вкінці не хотячи дразнити ворога, сказав спокійно:

— Я Василь Сокільський, слухач теольоґії, на доказ чого є в мене документи...

— Ти дурень, не теольоґ! — крикнув регочучись Варжицкі. — Вже ми знаємо, що то ти за пташок. Укриваєшся від рекрутчини. Марш за нами!

— Згідно з законами, теольоґи свобідні від рекрутчини, до того шляхотського роду не менше Потоцьких. Але даруйде, пане поручник, чи то гарно ніччю нападати спокійних людей, та ще й католицького священика?

— Бач його, цей смаркач важиться ще говорити моралі! — прошипів крізь зуби Варжицкі — вояки беріть його!

Оден із жовнірів підійшов до Сокільського. Та Сокільський відштовхнув його, що аж під двері полетів. Тоді Варжицкі вийняв шаблю і почав нею вимахувати, але вона зачіплялась у низьку стелю. Сокільський схопив товсту палицю о. Олександра, відбивав удачно удари й ударив свого противника по руці так сильно, що з руки випала шабля. Вже хотів схопити поручника впоперек, щоби швирнути ним об землю і поломити ребра. Але жовніри, як побачили свого команданта в небезпеці, кинулись на Сокільського всі, скільки їх було. Вирвали в нього поручника, а Сокільського придавили колінами до землі.

Варжицкі не чувся з люті. Хотві рубнути Сокільського шаблею, та надумався инакше. Осміхаючись злобно, сказав:

— Коли цей молокосос духовна особа, то поступлю з ним по духовнобу. Приказав казав жовнірам держати його за ноги й руки, взяти вахмастрови нагайку і співати "літанію". При словах "молись за нами" він давав знак і удари падали на нещасного Сокільського. Та Сокільський затиснув зуби, навтіь найменшого стону не видав. Йому було соромно благати стонами і просьбами своїх катів.

Тимчасом Дзюса з своїми посіпаками Ясіньским і Бараньским увірвались до алькира. Силою забрали від матері, котра грабіжникам руки кусала, Ганну і майже мертву унесли з собою.

Варжицкі не міг продовжати "літанії і його спільники не мали часу награбити з майна вбого священика. Переляканий пастушок вибіг незамітно із кухні, виліз на дзвіницю і вдарив у дзвони на "ґвалт".

Поляки боялись, що збіжеться народ і готов постояти за свого обидженого священика. Покинули мерщій прихідство уносячи з собою Галечку і награблене добро.

Коли селяне на клич дзвона збіглись до церкви, — вже було за пізно. Вони падькали над нещасним священиком, але не важились здоганяти напасників. У них у свіжій ще памяти було страшне карання Гайдамаків. Подали першу поміч нещасним і мовчали, як мовчить закований у кайдани невільник.

Ще на другий день запивали на городському дворі "побіду". Дзюса обильно нагородив поручника за асистенцію. Заосмотрив жовнірів провіянтом, розуміється взятим у селян і особисто проводив у дальшу дорогу.

* * *

Полонену Галю замкнули в окремій комірчині панського дому. Там лежала вона ні жива ні мертва. Не знала де вона й що з нею. В голові лупало їй. Здавалось їй, що вона в полоні у Татар, про котрих чула з народніх оповідань. Кликала своїх батьків, Сокільського, та німі стіни не відповідали. Її охопила розпука, була близька божевілля.

Коли сонце клонилось ід западови, побачила, що хтось увійшов до комірки. Скочила до кута комірки, скулилась, і скавучала. То ввійшла горнична Катруся. Хоча клич від комірки був у Дзюси, але він розумів, що годі допустити до цього, щоби попівна померла з голоду або недуги. Йому здавалось, що Катруся, яка удостоїлась особливої ласки у старости Стецкого, — вірнійша від инших служниць. Він відходячи поручив Катрі догляд над Галею. Катруся замкнула обережно двері за собою, підійшла до нещасної попівни й сказала:

(Дальше буде).

## ВИКАЗ НАРОДНОГО ПОДАТКУ
### за місяць жовтень.

(По 23. жовтня включно)

1) Сиракюз, Н. Й. Від Комітету Обеднання переслав о. Л. Левицький (боевий фонд) .......... 50.00

2) Филаделфія, Па. Від бр. св. Георгія переслав М. Заньчук .......... 7.75
Зложили: Дацків Кирило 2.00; Т. Кирвавич 1.50; Я. Кучірка 1.25; І. Жмутин, Н. Наконечний, М. Вислоцький по 75 цнт.; С. Струмиляк 50 цнт.; Г. Гришків 25 цнт.

3) Филаделфія, Па., від бр. Петра і Павла переслав М. Заньчук .......... 2.50
Зложили: Плетеницький Семен, Микита Бурий по 1.00; П. Солонипка 50 цнт.

4) Филаделфія, Па. Від тов. Любов, від. 45 У. Н. Союза переслав М. Качмарчик .......... 12.75
Зложили: М. Сампара 2.00; В. Стриковський, В. Бутрин по 1.75; А. Лесюк, Г. Рябачок по 1.50; П. Козачишин, В. Мурмило, Т. Зубрицький по 1.00; А. Гевський 75 цнт.; Т. Сидорик 50 цнт.

5) Олифант, Па. Від громадян переслав о. Ґурянський .......... 6.00
Зложили: Ю. иХляк і А. Тарас по 3.00.

6) Ню Йорк, Н. Й. В. Загаевич .......... 10.00

7) Провіденс, Р. Ай. Збірка на хрестинах (на школу) переслав А. Лех .......... 5.50
Зложили: А. Лех, Г. Болух, В. Хомич, М. Варчак по 1.00; С. Пригорк 50 цнт.; Ц. Сперидович, Т. Хомич, О. Шагринський по 25 ц.; дрібні жертви 30 цнт.

8) Йонкерс, Н. Й. Бр. св. Арх. Михайла, переслав Я. Вондзіляк .......... 9.50
Зложили: Г. Морох 2.75; Кіпріян Астряб 2.00; А. Гончарик, І. Крупа по 1.00; Д. Лучковец, А. Серафин, Я. Вондзіляк, С. Дзюбак, Д. Дзюбак по 50 ц.; М. Дрозд 25 ц.

9) Ніаґара Фолс, Н. Й. Бр. П. Пр. Бог., переслав І. Козар .......... 3.50
Зложили: М. Гуцайло 1.50; І. Борак, І. Козар по 1.00.

10) Джерзи Сіти, Н. Дж. Бр. св. І. Хрест., переслав В. Гіль .......... 14.25
Зложили: І. Підгорецький 1.50; С. Ленчук, С. Мисак, І. Васько, І. Станіславишин Е. Баран, Й. Кіраш, А. Мазур по 50 цнт.; В. Гіль, О. Яцків, В. Жарський, І. Побовник, А. Рубінович, Ю. Гук, Г. Гуменюк, С. Сайчук, С. Гук, Л. Кума, Й. Жарський, Я. Сай, І. Жарський, Н. Пігура, А. Сайчук, Г. Дячук, М. Салюк, Р. Струж, Д. Дорош, Л. Панас, Н. Заяць, Г. Темлій, П. Салюк, Л. Струж, І. Василюк, М. Стельніцький, С. Войчишин, В. Гоїк, П. Ева, С. Кот, С. Гриник, Д. Захарейчук, С. Ґріца, А. Ярош, Гаська Пахолок; Юлія Переливець, А. Корнило по 25 ц.

11) Питсбурґ, Па., тов. Богд. Хмельницького, переслав М. Сарахман .......... 8.75
Зложили: В. Станько, М. Сарахман, О. І. Жук, С. Пайкош, І. Карбецький, Г. Хитра, С. Мельник, В. Дикий, І. Мідянка, М. Боднар, Р. Віктор, Ю. Геча, М. Молчан, І. Гавриляк по 50 цнт.; В. Онишків, Теодозія Онишків, В. Цимбаляк, І. Цьвік, Т. Іваніцький, Д. Бароха, І. Набережний по 25 цнт.

12) Пасайк, Н. Дж. Неп. Зач. Пр. Діви Марії, переслав І. Живітський .......... 3.75
Зложили: А. Гладка, М. Максимюк, Розалія Квочка, О. Дуткевич, М. Онишкевич, П. Махомета, Розалія Качор, І. Мивітський, Софія Живітська, Пелягія Високовата, Анна Сушереба, Н. Глива, Н. Рапак по 25 цнт.; Параня Нестор 50 цнт.

13) Вестбури, Н. Й. Тов. Т. Шевченка, пер. М. Скаськів .......... 2.50
Зложили: К. Білицький, Т. Аброст, Г. Олещук по 75 цнт.; І. Юрків 25 цнт.

14) Мінеаполис, Мінн. Від громади переслав Н. Ґрубрин .......... 20.00
Зложили: Н. Ґрубрин, І. Конюба, Я. Ґрубрин, Н. Дмитрик, П. Ванс, О. Пилатюк, П. Угринчук, П. Кулиняк по 1.00; Й. Литвин, О. Шабатура, О. Козак, П. Андрущак, С. Рихлій, Г. Пастушенко, І. Сухорович, П. Гайва, Д. Колтик, К. Рихлій, П. Бутрин по 50 цнт.; О. Вонс, В. Рефцьо, П. Шабатура, П. Пікула, А. Степанчак, П. Пікула, П. Федорців, В. Кузів, К. Гоца, І. Олійник, В. Супотюк, К. Сокіл, А. Гунчак по 25 цнт.

15) Ембридж, Па. З віча переслав о. І. Ортинський (на боевий фонд) .......... 35.70

16) Ню Йорк, Н. Й. С. Гига від громадян .......... 6.00
Зложили: С. Гиса, В. Дидина по 3.00.

17) Питсбурґ, Па. З віча (на боевий фонд) пер. о. О. Понстай .......... 452.05

18) Елизабет, Н. Дж. Від бр св. Володимира, переслав А. Наґребецький .......... 6.00
Зложили: С. Петрик, Г. Белюх по 1.00; Олена Клюс, А. Нагребецький по 75 цнт.; І. Явиляк, І. Сокира, Д. Токарчик по 50 цнт.; Катерина Бабій, І. Фучила, О. Зузяк, Д. Зазуля по 25 цнт.

19) Бріджпорт, Конн. Укр. Січ, переслав Й. Підлуський .......... 4.00
Зложили: Н. Варій, І. Кузів по 75 цнт.; Й. Підлуський 50 цнт.; Й. Вовк, Ф. Дрозд, В. Кузів, Н. Мельник, С. Телечкан, М. Никорчук по 25 цнт.; І. Максимів 50 цнт.

20) Джерзи Сіти, Н. Дж. Провидінне ч. 3, переслав О. Липка .......... 7.50
Зложили: о. А. Улицький, С. Лашок, Катерина Баковська, Розалія Дашок по 1.00; І. Пельо 75 цнт.; А. Жубрид, В. Федчин, Анна Зубрид по 50 цнт.; В. Фурка, Г. Венгер, П. Шавінський, П. Дмитрів, М. Джубан по 25 цнт.

21) Йонкерс, Н. Й. Бр. св. Володимира, ч. 4. Провидіння, пер. о. В. Сполітакевич .......... 8.75
Зложили: Теодозія Сіяк, Анна Петришин по 3.00; С. Скробара 1.50; Софія Ковальчик 1.25.

22) Йонкерс, Н. Й. Бр. св. Андрея, переслав о. В. Сполітакевич .......... 8.50
Зложили: Юстина Баволяк, Варвара Цюрик, А. Додина, Г. Дзюбак, Н. Дурня, А. Дубянський, С. Фецко, Теодозія Гаринька, О. Гончар, Ю. Ямбра, Іванна Ковальчик, А. Корінс, Евдокія Клап, П. Момот, Т. Мороз, С. Оліяр, Анна Обух, Т. Павляк, Т. Руснко, С. Радко, С. Стасяк, І. Сіяк, П. Слата, Варвара Скальська, О. Тутко, К. Урбан, А. Василенко, Н. Васічко, Й. Збоян, М. Хома, Марія Обух, Анна Буген, Марія Лусик, Катерина Заремба по 25 цнт.

23) Филаделфія, Па. Від Ліги Горожан переслав А. Шостак .......... 5.00

**Разом по день 23. жовтня 1923 $690.25.**

## ВИКАЗ ЖЕРТВ НА РІДНУ ШКОЛУ
### по день 23. жовтня 1923.

1) Гемтремк, Миш., від громади переслав Г. Кудрик .......... 5.00

2) Ню Йорк, Н. Й. В. Загаевич .......... 2.00

3) Ніаґара Фолс, Н. Й. Від бр. Пр. Бог., переслав І. Козар .......... 4.25
Зложили: І. Козар 1.00; дрібні датки 3.50.

4) Фріголд, Н. Дж. А. Тинецький .......... 3.00

5) Клівленд, О. Збірка на хрестинах В. Вуйта, переслав П. Сьвідрик .......... 5.00
Зложили: П. Сьвідрик 1.25; І. Сарахман, В. Вуйта по 1.00; М. Сенчишин, Ефрозина Сьвідрик, М. Сенчишин по 50 цнт.; Антонія Сарахман 25 цнт.

**Разом $19.25.**

**РІЖНІ ФОНДИ:**

1) Для О. Кобилянської, від Січи Б. Хмельницького, переслав М. Фенчинський .......... 40.00

2) Гемтремк, Миш., переслав Г. Кудрик .......... 28.50
Для О. Кобилянської 6.50; Інвалідів 6.00; Збігці на Кубі 6.00; Академія Наук 5.00; Університет 5.00.
Зложили: В. Волошин, Н. Панисяк (з Ленсінг, Миш.), Д. Яремій, А. Древняк, Проць Монастирський, Г. К. по 4.00; І. Ґелевайчук, С. Подольський, І. Микитяк, Настазія Кудрик (з Ленсінг, Миш.), Анна Ґелевайчук, Анна Рудковська, Анелька К. Кулик, А. Н. Кулик, Катерина Микитюк по 1.00; С. Ґалушка 50 цнт.

3) Шикаґо, Ілл. Е. Скородинський, на Інвалідів .......... 1.00

4) На краеву пресу:
а) Балтімор, Мд., переслав М. Семенків .......... 21.00
Зложили: Теодора Семенків, Й. Семенків, Г. Шульга, Єлисавета Угельська по 2.00; В. Іваневич, О. Івахів, І. Бойко, Ю. Дипський, І. Ладна, Юлія Будагози, П. Войтович по 25 цнт.
б) Бруклин, Н. Й. З віча переслав В. Яськевич .......... 37.50
Зложили: Р. Кузьма, В. Тижник, В. Мисик, Матрона Романків по 2.00; о. В. Лотович, І. Кравчук, В. Яськевич, Ева Бручковська, Д. Тихій, Д. Білик, М. Шмігельський, Т. Ґалан, О. Ревюк, М. Заверуха, М. Братівник, Д. Добуш, П. Муж, Т. Карплюк, М. Наумко, М. Пухаль, І. Тимчишин, П. Свідзінський, Г. Круткій, Т. Стегніцький, Д. Канас, Ю. Ленич, І. Дупак, М. Дучемінський, П. Ґеґур по 1.00; дрібними жертвами 5.50.

5) Гавана, Куба. В. Никифорчин .......... 35.00

6) Рамей, Па. З панахиди пер. о. М. Струтинський .......... 11.00

**Разом $174.00**

**Обеднанне Укр. Орг. в Америці.**



## ЗАМКНЕННЄ АКАДЕМІЧНОГО ОБЕДНАННЯ ГРУЗИНСЬКИХ, РОСІЙСЬКИХ І УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ У НІМЕЧЧИНІ.

Просякнуті "обеденітельним" духом, Москалі спромоглись на початку минулого року примусити всіх студентів-еміґрнатів вступити до єдиної організації "АВГРУСТ". Це їм далося завдяки тому, що представники Европейської Студентської Помочі не хотіли і не могли нічого чути про Україну та Грузію, — так обсадили їх своїми людьми Росіяни. Під загрозою відібрання допомоги жадала Е. С. П., щоб кожен приступив до "АВГРУСТ".

Від самого заснования вели наші студенти боротьбу проти такого чудернацького "безполітичного" обеднання. Нарешті, перед тижнем, коли прийшла вістка, що допомога Е. С. П. припиняеться, — скінчив своє життє "АВГРУСТ".

Грузинські представники склали заяву, що не залишаються більш в "Обеднанню", де Москалів абсолютна більшість, де при кожній нагоді робиться шкода не-Росіянам.

Українці не примусили чекати на себе... Скінчилась "московська крамничка".

Російському студентству не до вподоби ліквідація такої організації, в якій вони прикладали рук до фондів призначених і для інших студентів. Знову зтертаються до Українців з ріжними плянами "єднання", але всі ці заходи не дадуть жадних вислідів. Ще не відомо, як поставляться "правителі" до жадання наших студентів скласти контрольно-ліквідаційну комісію, яка мала-б встановити, де поділися значні засоби, та дорешти зліквідувати нікому крім Москалів не потрібний "АВГРУСТ".



## З ОСВІТНИХ СПРАВ УКРАЇНСЬКОГО КОМІТЕТУ В ПРАЗІ

16 жовтня б. р., в академичному житті Подебрадської Колонії, відбулася урочистість з приводу закінчення навчання на річних матуральних курсах при У. Г. А.

Відбудеться третій, на протязі року, випуск української молоді, що закінчила свою середню освіту, перервану політичними та військовими подіями.

Разом з попередніми двома випусками, Матуральні Курси підготовили до вступу до високих шкіл понад сотню громадян.

У промовах, виголошених під час урочистости, як представник Міністерства Народньої Освіти Ч. С. Р., так і професура Академії, підкреслювали видатну працедатність та старання слухачів, які на протязі року потрапили засвоїти наукові дісціпліни, що в нормальних умовах вимагають 3-4 роки праці.

І дійсно, кількість репробованих учнів ледви сягає 4%, який, в нормальних умовах досягає 20-25%. Це тоді, коли, зазначив представник М-ва, професор Лакомий, до українських послухачів, під час іспиту, ставилися великі вимоги бо "такий прекрасний край, як Україна, потрібує й добрих студентів".

Відповідаючи професорові Лакомому, від імени своїх колеґ, абитурієнт Л-ко, в своїй промові зазначив ті доброчинства, які чеський уряд та нарід чеський виявив у відношенню до української еміґрації, та висловив за це братнє відношення глибоку подяку абитурієнтів.

Абитурієнт З-ний зробив стислий огляд культурної діяльности Українського Громадського Комітету та Господарської Академії на еміґрації. В своїй промові т. З-ний зазначив, що в годину тимчасового безладдя, яке припало на долю нашого краю, ті, що долю рідного народа поставили понад власні інтереси, по кількох роках запеклої боротьби, опинилися на чужині, засуджені на ту жорстоку поневірку, яку готує вигнання. Але, що й в цих важних обставинах наші громадські провідники (У. Г. К.), своєю невтомною працею, потрапили злучити розпорошені офіри політичної поразки, спромоглися забезпечити для них нормальні умови істнування та широкі можливости для культурного життя. Що професура Української Господарської Академії, зі свого боку доложили силу своєї дорогоцінної праці, аби вивести на шлях культурного розвитку сотню громадян українських, що залишили цей шлях на час визвольної боротьби.

Те щире узнання, яке ця велика національно культурна праця знайшла у молодих студентів, є запорукою, що знання, які вони набудуть за кордоном, залюбкт віддадуть рідному народові.